

Natalia Bigus

Klasë „0” i przedszkòla

Dzél 8. Kaszëbsczé zwãczi Dzeczynné zabawë.

Céle zajmów

Pòznawczé:

- pòznanié kaszëbskich dzeczynnëch zabawów, pòznanié nowëch słów w kaszëbsczim jãzëkù, pòznanié inhibicyjno-incytacyjnych (hamowanié – pòbùdzanié) czwicznów;

Sztòłcącë:

- ùmiejàtnosc wëczëcò zmianów w mùzyce, sztòłtowanié chùtczégò reagòwaniò na mùzycznë sygnãł, doskònalenié slëchòwò-rëchòwi kòòrdinacje, rozwiãjanié ùmiejàtnoscë przemieszcziwaniò sã w przëstrzeni, doskònalenié pòprawny emisje i intonacje gòsu, sztòłtowanié prawidłowò pòstawë ùcznia, sztòłtowanié mùzyczny pamiãcë, sztòłtowanié pòczëcò estëtczi rëszaniò sã, sztòłtowanié mùzyczny wëòbrãznie, sztòłtowanié kòncëtrãcãje i ùwòdži;

Wëchòwawczé:

- rozwijanié ùmiejàtnoscë wëspòłdzejaniò w karnie i w pòrze, sztòłtowanié wëtrownoscë w pòkònywanim drãgòtów, pòbùdzenié òdpòwiãdzãlnòtë za pòwiãrzoné zadania, sztòłcenié nawzòjnegò szònowaniò sã;

Metodë robòtë

ekspòzycje, analiticzno-percepcyjnò, problemòwò-òdtwòrczò, problemòwò-analiticznò

Didãkticznë pòmòce

piano, frantòwczì *Warzëta meszka* i *Prosba* (z ksãżczki Pawła Szefczy *Ulubione pieśni dziecięce z Kaszuba i Kociewia*, str. 53-54), rekwizytë pòtrzëbnë do inscënicãcãje frantòwczì pt.: *Prosba* (jòjka, czwikła, mòfi gròpk)

PLAN ZAJMÓW

Wstãp:

1. Przëwitanié na mùzycznym sygnale.
2. Zapòznanié ùczniów z tematã zajmów.
3. Marsz wstãpny w metrum 4/4.

Realizãcjò tematu:

1. Prezëntãcjò frantòwczì *Warzëta mészka*.
2. Nòuka frantòwczì *Warzëta mészka*.
3. Prezëntãcjò frantòwczì *Prosba*.
4. Nòuka frantòwczì *Prosba*.

Pòdsëmòwanié:

1. Przëbòczenié ò czim bëła mòwa na zajmach.
2. Pòzëgnanié na mùzycznym sygnale.

MERITORICZNY DZÉL (30 min.)

1. **Przëwitanié na mùzycznym sygnale (0,5 min.).** ¹
Ùczniowie stojã na swòjich mòlach sczerowòny skarniama w stronã szkòlnégò. Szkòlny witò szkòlòków, spiëwãjącë melodiczny zwrot: *Dobri dzëń*. Szkòlòcë òdpòwiòdãjã, spiëwãjącë: *Dobri dzëń*.
2. **Zapòznanié ùczniów z tematã zajmów (2 min.).**
Szkòlòcë stojã na swòjich mòlach sczerowòny skarniama w stronã szkòlnégò.

Na dzysészich zajmach bãdzemë kòrbic ò kaszëbskich dzeczynnëch zabawach.

3. **Marsz wstãpny w metrum 4/4 (4 min.).**
Szkòlòcë pòrësziwãjã sã pò òbwòdze kòta, wëkònjãcë pòsobicã zgòdno z mùzykã:
marsz w kòle
biëg w „rozsëpce”
marsz w kòle
pòdskòk pò całi salë
marsz w kòle

Czwiczenié wëkònywónë je przë akòmpaniamencë szkòlnégò.

4. **Prezëntãcjò i nòuka frantòwczì *Warzëta mészka* (3 min.).** ²
Szkòłownicë sedzã na swòjich mòlach sczerowòny skarniama w stronã szkòlnégò. Szkòlny prezëntëje frantòwkã.



Tekst frantówczi:

Warzëta mészka, krëpczi warzëta,
a do tëch krëpków szpiek ùsmazëta.
Temù përzna dała, temù òbiecała,
temù na miseczce, temù na skòrëpce,
temù główkã ùrwała i do lasu lecała.

Frantówka spiéwónò je przë akòmpaniamence szkólnégò.

5. Nòuka frantówczi *Warzëta mészka* (7 min.)

Szkòlòcë stoją pò całi salë w pòrach, skarniama szcerowóny do siebie. Uczniowie pòwtòrzają gestë za szkólnym:

- *warzëta mészka, krëpczi warzëta* – kòzdi ùczëń wëstòwiò lewą rãkã përzna przed siebie, trzimò jã òtemkłą bënòwą stroną do górë, czikc i wskazëjący pòlc prawi rãczy wëkònjã kòtka na òtemkłi lewi rãce (jak czejbë miészanié zupë w gròpkù),
- *a do tëch krëpków szpiek ùsmazëta* – trzimającë wcyg òtemkłą lewą dłóń, prawò wëkònjë rëch „cëska-niò” w stronã swòji lewi rãczy (dorzucanié czegòs do gròpka),
- *temù përzna dała, temù òbiecała* – trzimającë òtemkłą lewą dłóń, prawã rãkã wëkònjã gest „dòwaniò” w stronã lewi dłoni drëszczy abò drëcha, z jaczim stoi w pòrze,
- *temù na miseczce, temù na skòrëpce* – szkòlòcë òbie dłonie fòrmują w miseczka i „trzimają” ją przed sobã,
- *temù główkã ùrwała* – òbiema rãkama òbjimają skarnie na znak zadzëwòwaniò,
- *i do lasu lecała* – szkòlòcë biegną pò całi salë.

Frantówka spiéwónò je przë akòmpaniamence szkólnégò.

6. Prezentacjò i nòuka frantówczi *Prosba* (4 min.). ³

Szkòlòcë sedzą na swòjich mólach szcerowóny skarniama w stronã szkólnégò. Szkólny prezentëje frantówkã.

Tekst frantówczi:

1. Mòti smiejek
prosył piãc kòpiejek.
Brzëdòl duzi
grozył, że mù wkùrzy!

2. Prosył kùrkã
ò pstrokaté piórkò,
A szachrajka
skradła kùrce jòjka.

3. Prosył babkã
ò czerwòné jabkò,
A strëch Mëka
dòt snòzégò wrëka.

4. Prosył napic
chòc mléka garnuszk,
dostòł kwasu,
zabòlòł mù brzuszczk.

Frantówka spiéwónò je przë akòmpaniamence szkólnégò.

7. Nòuka frantówczi pt. *Prosba* (7 min.).

Szkòlòcë stoją w fãkù pò całi salë. Szkólny wëbiérò czile ùczniów, chtërny bądã wëkònjac inscenizacjã i pòkazëje rekwizytë, jaczé bądã wëzwëskiwóné w inscenizacje: jòjka, czwikła i gròpk. Òb czas prezentacje rekwizytów szkólny ùczy szkòlòków nowëch słów kaszëbszczich. Reszta stojącëch w fãkù szkòlòków spiéwò frantówkã.

Szkòlòcë pòwtòrzają gestë za szkólnym:

- *Mòti smiejek prosył piãc kòpiejek* – szkòlòk (1) smiejacë sã prosy swòjégò drëcha (2) ò 5 zł
- *Brzëdòl duzi grozył, że mù wkùrzy* – proszony drëch (2) grozy mù pòlcã, ùczëń (1) ùcëkò,
- *Prosył kùrkã ò pstrokaté piórkò* – szkòlòk (1) pòdchòdò do kùrczi (szkòlòk 3) i prosy ò piórkò,
- *A szachrajka skradła kùrce jòjka* – szkòlòk (4) bierze jòjka szkòlòkòwi (3) i ùcëkò,
- *Prosył babkã ò czerwòné jabkò* – szkòlòk (1) prosy starkã (szkòlòk 5) ò czerwòné jabkò,
- *A strëch Mëka dòt snòzégò wrëka* – szkòlòk (6) daje szkòlòkòwi (1) wrëka i sã smiejë, szkòlòk (1) pòkazëje zajisconé skarnie,
- *Prosył napic chòc mléka garnuszk* – szkòlòk (1) prosy ò garnuszk mléka,
- *dostòł kwasu* – szkòlòk (6) daje szkòlòkòwi (1) garnuszk z kwasã
- *zabòlòł mù brzuszczk* – szkòlòk (1) „wëpijającë” kwas pòkazëje, że bòli gò brzëch. Wszëscë szkòlòcë wykònywający pòkòzck chòwają sã za ùczniama, chtërny spiéwelë.

Frantówka spiéwónò je przë akòmpaniamence szkólnégò.

8. Przëbòczenié ò czim bëta mòwa na zajmach (2 min.).

Szkòtòwnicë sedzą na swòjich mólach szcerowóny skarniama w stronã szkólnégò.

Co më pòznelë dzysò na zajmach?

Toczi sã kòrbiònka szkólnégò z ùczniama na temat zajmów.

9. Pòzegnanié na mùzycznym sygnale (0,5 min.). ⁴

Szkòlòcë stoją na swòjich mólach szcerowóny skarniama w stronã szkólnégò. Szkólny zëgnò sã z ùczniama, spiéwającë melodiczny zwrot: *Do ùzdrzeniò*. Uczniowie òdpòwiòdają, spiéwającë: *Do ùzdrzeniò*.

Tłòmactenié: B. Ùgòwskò.

**Natalia Bigus**

instruktor i chòreògraf juniorskich karnów w Kaszëbsczim Karnie Spiéwù i Tuńca „Sierakowice” ze Serakòjc. Jakno mùzyk i instruktor tuńca specjalizëje sã w pòlszczi lédowi tematice, le przede wszëtczim w ùkòchónëch Kaszëbach. Szkólnò ritmiczi a sztòlceniò slëchù.

1

Do - bri dzień do - bri dzień do - o - bri dzień.

2

Wa - rzë-ła më - szka, krë - pzi wa - rzë - ła, a do tëch krë - pków,

7

szpiek ù-sma - zë - ła. Te-mù pë-rznã da - ła, te-mù ò-bie - ca - ła, te-mù na mi -

14

secz-ce, te-mù na skò - rë - pce. Te-mù glò-wkã ù-rwa-ła, i do la-su le-ca-ła.

3

Mò-li smie-jek pro-sył piãc kò - pie-jek. Brzë-dól du-zi gro-zył, że mù

8

wkù - rzi.

4

Do - ù - zdrze - niò.



Król Kaszëbów ks. prałat Hilari Jastak wzorã dlô kaszëbsczi młodzëznë – scenarnik sparłãczony z Patrónã Rokù 2024

Céle ùczbë:

- pòznanié pòstacë ks. prałata Hilarégò Jastaka,
- bûdowanie bûchë z bëcò Kaszëbã,
- czwiczënczi w czëtanim, pisanim i gòdanim pò kaszëbskù,
- pòznòwanie historie Kaszëbów;

Bòczënk: ta ùczba mdze realizowónò z wëzwëskanim metodë òdwrócony ùczbë. Szkólny dôwò szkòłownikóm pòlét, żebë zapòznelë sã doma z materiałama, jaczé przesłë jima przez elektroniczny dzënnik. Mdã to:

- wëjimk filmù na starnie YouTube „Ks. prałat dr Hilary Jastak – Król Kaszubów i Kapłan Gdyni” z 2014 r. Uczniowie mają òbezdrzec blòs wëjimczy zgòdno z pòdónyma minutama (òd 0:05 do 3:30 i òd 19:20 do 23:52),
- wiérzta „Król” – E. Pręczkòwsczegò z tomikù „Pòmion Miłotë” (Dodòwk),

Zadanim dlô ùczniów mdze wëpisanie piãc, pòdlug nich, nòwòznieszych wiadtów ò Patrónie Rokù na ùczbã, jakò mdze w pòsobnym tidzëniu.

Cyg ùczbë

1. Z wëzwëskanim zdobëti doma wiëdzë nôprzòd dobierzta sã pò dwie òsobë. Zebierzta jak nôwiãcy wiëdzë ò tim, chto to bëł Hilari Jastak. Tej dwie òsobë łączã sã z jinszima dwùma, a tej te sztërë łączã sã z jinszą czwórkã. Kòzdë karno wëbiérò przednika, jaczi przedstawi przed drëchama to, czegò karno sã dowiedzało ò tim człowiekù.
Szkólny zapisywò na tòblëcë temat: *Król Kaszëbów ks. prałat Hilari Jastak wzorã dlô kaszëbsczi młodzëznë.*
2. Terò wërégùjemë zwëskónã wiëdzã. Na tówkach sã przërëchtowóné kòrtczë ze znankòwnikama, jaczé òpisywają pòstac ks. Jastaka. Prosy sã szesc szkòłowników do przòdkù. Kòzdò persona wëbiérò so jeden znankòwnik: **bëlny (patriota), òdwòzny, pòbòzny, pòmòcny, robòcy**. Kòzdi ze swòjã kòrtkã ùstòwiò sã w rëdze przed tòblëcã i gòsno czëtò swój znankòwnik.

3. Na drëdzim stole leżã kòrtczë, na chtërnëch je napisóné:

- ksądz,
- bûdownik kòscoła w Gdini,
- direktór Caritasu,
- òdprowił mszã dlô strajkùjącëch w Gdini w 1980 r.,
- założył fùndacjã dlô młodzëznë z biédnëch kaszëbszczich familiów,
- dobrze sã ùczył,
- walczil procëm kòmùnystóm,
- kòchòł Pòlskã i Kaszëbë,
- bëłno gòdòł pò kaszëbskù,
- dzielił sprawiedlëwie darë dlô familiów tëch, co bëłë zamkli w sòdze,
- miòł ùwòzanié dlô Antoniégò Óbrama i Aleksandra Majkòwsczegò,
- pòwtòrzòł zawòłanié „Më trzimómë z Bògã”,
- lëdze rôd stëchelë jegò kòzaniów,
- doceniwòł lëdzy,
- bëł wdżãczny za wszëtkò,
- zwóny je Królã Kaszëbów;

Nëga ùczniów z klasë dzeli midzë siebie wëjimczy zdaniów i kòzdi czëtò swòje wëjimczy gòsno.

Ùczëń, jaczi mò w rãce znankòwnik, pòwtòrzò zdanié z ùżëcym swòjégò znankòwnika np. *Ks. prałat Hilari Jastak bëł bëlnym patriotã, bò...*

Ùczniowie szukają pasowné òkreslenia do tegò znankòwnika. Czej taczé nalëżã, tej pòwtòrzają całosc np. *Ks. prałat Hilari Jastak bëł bëlnym patriotã, bò kòchòł Pòlskã i Kaszëbë, walczil procëm kòmùnystóm.*

4. Na tówce leżã farwné kòrtë A4. Kòzdò z nich mò ù gòrë wëpisóné jeden znankòwnik. Pò przëczëtanim kòzdi szkòłownik kładze swòjã kòrtkã do tegò znankòwnika, dze ona nòlepi pasëje.
Pò przëdzelenim wszëtczich kòrtków ùczniowie przëklejwają je i łączã wszëtczë kòrtczë w jednã planszã. Na pierszi planszë kleją òdjimk ks. prałata Jastaka i piszą datã i mòl jegò ùrodzeniò i smiercë.
Jesz rôz chãtny ùczniowie czëtają zdania z kòrtków.
5. Ùczniowie wëbiérają pò jednym zdanim i zapisywają je nôprzòd na tòblëcë, a pòtemù do zesziwków. Czile szkòłowników czëtò przëpisóné zdania gòsno.

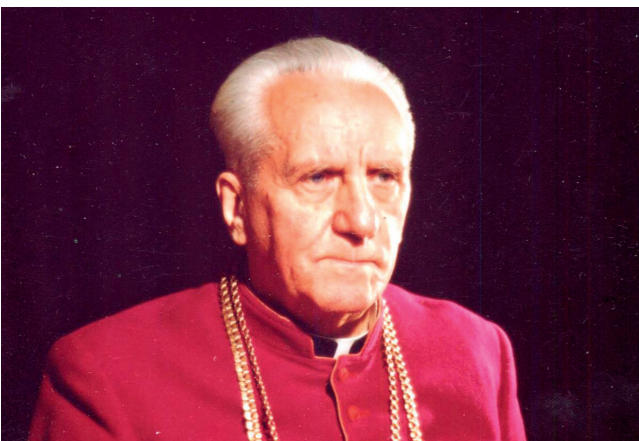


6. Szkólno dzeli ùczniów na trzë karna i kòżdë z karnów losëje zadanië do wëkònaniô.

Pierszé karno rëchtëje czile planszów ò ks. Hilarim Jastakù w fòrmie teatrzikù kamishibai. Jeżlë w szkòle ni ma taczëgò teatrzikù, tej ùczniowie mògą blòs pòkazëwac kòrtczì i gadac, co razã ùstalëlë. Mają to bëc krótczé zdania pò kaszëbskù i malënczi abò òdjimczì z żëcégò ks. Jastaka (wiele jich jidze nalezc w internece, mòże téż wëzwëskac òdjimczì doparłãczonë do scenarjika). Dlô grëpów mni zaawansowónëch szkólno mòże przërëchtowac sòm te zdania i òdjimczì.

- Mòti Hilari ùrodzył sã w Kòscërcznie 3 łżëkwiata 1914 r.**
- Jakno ksãdz bûdowòł kòscòł p.w. Serca Jezësowégò w Gdini.**
- Òdprawił pierszą mszã dlô robòtników, co strajkòwelë w Stoczni w 1980 r.**
- Całim sercã kòchòł Kaszëbë i Pòlskã. Nazëwóny je Królã Kaszëbów.**
- Miòł dobrë serce i pòmògòł wiele lëdzóm. Ùtwòrził fùndacjã dlô młodzëznë z Kaszëb.**
- Zrzeszenië Kaszëbskò-Pòmòrsczé ògłosëto rok 2024 rokã ksãdza prałata Hilarégò Jastaka.**

Drëdzë karno przërëchtëje krótczi przedstòwk ò żëcim ks. Jastaka. Szkòłownice mògą na zòczãtkù czëtac nen dialóg, a pòtemù nauczëc sã gò na pamiãc. np.:



Ana i Jónk spòtikajã sã w szkòle.

Jónk. Witòj Ankò. Czëła të nowiznã?

Ana. Jakã zòs nowiznã?

J. KPZ, to je Kaszëbskò-Pòmòrsczé Zrzeszenië, ògłosëto rok Króla!

A. Co të gòdòsz, jaczégò Króla? Mòże kaszëbsczégò?

J. Jo, jo, jidzesz dobrim szlachã.

A. Łoni doch bëł rok Króla – Tónë Ôbrama!

J. O! Jak të bëlno pamiãtòsz. Latos mómë jinszégò króla.

A. Pewno Karola Krefftë.

J. Nië Krefftë. Tã razã jesz nië. Mòże za rok, a latos je rok miona ksãdza prałata Hilarégò Jastaka z Gdini.

A. Czekawé, co AI – sztëcznò inteligencjô pòwië ò ti persónie. Wpiszë w mòbilkã w Czat GPT.

Jónk wpisywò w mòbilkã zapëtanië do AI.

J. Ks. Hilary Jastak – nazywany Królem Kaszubów, urodził się w Kościerzynie 3 kwietnia 1914 r. Był budowniczym kościoła w Gdyni...

Pòdchòdzy jedna persona z bòkù.

Persona 1. To je ten człowiek, chterën ni miòł strachù kòmùnystów.

J. Skądka të to wiësz?

Persona 1. Jak to skądka, kò sã interesjã swòjã Rodną Zemiã.

Za nim podeszła drëgò persona.

Drëgò persona. Jò czuł (czëła), że òn wspieròł kaszëbską młodzëznã.

A. Wejle pòsobny młodi, mądri człowiek. Pewno na tiktokù të to czuł (czëła)? Jo?

M. Nië, mój tatka òpòwiòdòł. Czedës bëł jegò stipendistã i czasã gò òdwiëdzòł.

A. Tej to ju je grëpa latków. Mùszimë jaczë filmiczi nagrãc ò tim wòznym człowiekù.

T. Zadanië do wëkònaniô. Tej nót sã brac za robòtã. Jidzemë.

Trzecë karno przërëchtëje na wiòldzi kòrce reklamã, jakò bådze promòwa rok ks. prałata Hilarégò Jastaka – Króla Kaszëbów.



7. Kòzdô grĕpa prezentĕje swòje zwĕnĕdźi przed resz-
tą szkòtowników.
8. Na pòdrechòwaniĕ uczniowie òdpòwiedzà na za-
pĕtania szkòlnĕgò, chtĕren pòdług swòji ùdbĕ mòże
sprawdzĕc, czegò nauczĕlĕ sà szkòtownicĕ.

Bòczĕnk: jakno pòdrechòwaniĕ ùczbĕ mòże wĕzwĕskac
niżi wĕmienionĕ ùdbĕ, jaczĕ òstatĕ wĕpròcowónĕ òb
czas warkòwniów dlò szkòlnĕch kaszĕbszczĕgò jàzĕka
w Spòdleczny Szkòle w Pàpòwie (29 gromicznika 2024 r.).



Òdjmicy pòchòdajà z archiwùm Elżbiĕtĕ i Eùgeniusza Prĕczkòwskich.

Aktiwnotĕ na pòdrechòwaniĕ ùczbĕ (aùtòrka Lucyna
Reiter-Szczidzĕł):

- Kapsuła czasu ks. prałata dra Hilarĕgò Jastaka –
pòmĕslĕ so, że jes wespółpròcownikà ks. Jastaka. Tĕ
bĕł kròtkò niĕgò w kòżdym jegò dzejaniu. Jednĕgò
dnia dostòł jes òd ksàdza lĕst z prosbà:

„Tzewòrtny Drĕchù,
mòja zemskò rĕza je ju kròtkò kuńca. Zanòlĕgò mie na
tim, żebĕ to, co jem zrobił dlò lĕdzy, Kaszĕb i Pòlszczi
òstało w pamiãcĕ na dludżĕ wieczĕ. Przĕrĕchtuj dlò mie
kapsulã czasu. Czej chtos jã czedĕs nalĕze, tej dowiĕ sà,
jaczim jò bĕł człowiekã. Włòżĕ do ni rozmajitĕ pamiãt-
czy, pismiona, rzeczĕ sparłãczonĕ z mòjim żĕcym. Nie
zabòczĕ ò mòjim szpòrce, kòronie i rzeklĕnach np.: „Mĕ
trzymómĕ z Bògã”, „Chto je Kaszĕbã i wierzi w Bòga,
niech zażĕje z mòjĕgò roga”.

- Ks. prałat dr Hilari Jastak ròd czestowòł dzòtcci
bòmkama z „apartny tajemny ksàdźi”. Teròskù tĕ
przĕszĕkùj apartnã ksàgã (pùdełkò), do chtĕrny włò-
żĕ nòwòznĕjszĕ wiadła i rzeczĕ sparłãczonĕ z żĕcym
Kròla Kaszĕbów.

Dodòwk

Król

Ks. prał. Hilarĕmù Jastakòwi

Taczi jedyny z Kaszĕbów rodu
Chtĕren òdwògã mògł sta òbdzelĕc
W strajkòwi biòtce gdińszczĕgò grodu
Le òn drist przĕszedł kòmòniã dzelĕc.
Czòrnĕgò czwiòrtkù nie zmògł gò pòmion,
Wszĕtczim pòmògòł z kaszĕbsczim chwatã.
Stòł sà nòdzejã zgnãbionĕch plemion,
Kamiznã wiarĕ prawĕgò swiata.
Totalny system, co miòł gò zniszczĕc
W zbrodniczim sapie sòm pòdł na kuńcu.
Òn zòs jak gwiazda jał barzi tiszczĕc.
Z wdzãcznoscĕ jemù sĕnowie Mszczĕga
Delĕ mù kroczcĕ w kròlewsczim wińcu,
Bò trzimòł z lĕdã i wiedno z Bògã.

E. Prĕczkòwsczi

Elżbiĕta Prĕczkòwskò

szkòlnò kaszĕbszczĕgò jàzĕka, direktòr Spòdleczny
Szkòlĕ w Tĕchòmiu, metodik kaszĕbszczĕgò jàzĕka,
a tĕż wespółaùtorka ùczbòwnika *W jantariu kròj-
nie* i zbiérkù teatrowĕch przedstòwków *W kròjnie
grifa*. Stipendistka pòwòlony przez ks. Jastaka
Fundacji Stipendialny Pòmòcĕ.



Prawò rodzynné

Ròczimé do wézwéskaniò czwiczeniów spartãczonéich z prawama Kaszëbów w òbrémim administracje. Òb czas wéfulowiwaniò zadaniów pòmòcã mdã: 1) kòdeks rodzynný i òpiekùnczi, 2) kòdeks cywilny i 3) kòdeks pòstãpowaniò cywilnégo, chtërne letkò mòže wészëkac na stronie: www.isap.sejm.gov.pl.

1. Na spòdlim włòsny wiédzë wéfuluj pùsté mòle w teksce, tak cobë w całoscë bët òn zgòdny z faktama.

Prawò rodzynné to dzél prawa (1)..... Prawò rodzynné je òkresliwóné jakno zbiér normów regulëjącëch majãtkówé i (2) stosënczi midzë (3), krewnyma, a téz stosënczi wëchòdajãce z òpieczi, kùratelë i (4) Sprawama z òbrëmiò rodzynnégò prawa sã przede wszëtczim sprawë tikajãcë żeñbë np. separacjò i (5), a téz midzë rodzëcama a òtrokama np. alimentë, rodzëcelskò (6), ùstalenie i zaprzëkòwanié bëcégò (7) abò matkã, jak téz wszelejaczë sprawë tikajãcë rozrzesziwaniò wòznëch sprawów (8) i dziecka w przëtròfkù brakù pòrozmieniò midzë zëniãtima abò (9) Przërdnyma reglama prawa rodzynnégò sã òchrona dobra familie i òchrona dobra (10)

Òdpòwiescë: (1) cywilnégo, (2) niemajãtkówé, (3) zëniãtima, (4) przëbraniò, (5) rozdënk, (6) władza, (7) òjcã, (8) familie, (9) starszima, (10) dziecka.

2. Na spòdlim pòniżsich wëjimków òrzeczeniów, dòj òdpòwiesc na pitania.

Ni ma ùstawòwi definicje zwrotu „dobro dziecka”. Wéfulowanié jegò znaczeniò miałobë bëc dokònywóné w kònkretny fakticzny leznoscë sprawë òsoblëwie, czej mòže sã docëgac, że stojizna w jaczi je dzieckò, wëmògò ingerencje ze stronë jinëch pòdmiotów, w tim téz sądu. Nót wëapartnic ùprawniënié do òchronë žëcégò i zdrowiò, a téz wszelejaczich dziejaniów ze stronë jinëch, chtërne miałëbë zagwësnic warënczi do ùbëtkù, spòkójnégo, gwòsnégò, nienarëszonégò rozwiju, acht-nieniò gòdnoscë i ùdzëlu w procesu pòdjimaniò decy-zjów tikajãcëch jegò stojiznë. Nót pòdczorchnãc, że je to niewëczerpóné wëliczenié.

Pòstanowienié Sądu Nòwëższégò z dnia 24 smùtana 2016 rokù dóné w sprawie: II CA 1/16.

Pòjãcë dobra dziecka je złożonym pòjãcym. Z jedny stronë òbjimò całã sferã jegò òsobistëch sprawów, tãczich jak fizyczny a dëchòwi rozwij, pasowné sztòłcenié i wëchòwanié, a téz przërëchtowanié do ùstnoscë.

Z drëdzi stronë mò òno wëraznã materialnã znankã, jakã je kòniecznosc zagwësnieniò dzieckù strzodków do žëcégò i realizacje cëlów ò òsobistim charakterze, a w przëtròfkù, czej mò òno swój majãtk, téz starã ò jegò majãtkowi interes. (...) Tak tej pòlët òchronë dobra dziecka je spòdlowã i nadleznã reglã pòlsczégò systemù prawa rodzynnégò. Jinaczi gòdajãcë, regla òchronë dobra dziecka òsta ùznónò za spòdlowi element pùblicznégò pòrzãdkù. W kònsekwencje, dobro dziecka miałobë bëc spòdlowã przedkùtdkã dziejaniò wszelejaczich òrganów, sądów, a téz òrganizacjów i bëc ùwzglãdniwóné w kòzdim pòstãpòwanim tikajãcym dziecka. Dobro dziecka je prioretowã wòrtnotã, chtërna wëmògò ùprzëwilejowaniò w traktowanim w przërównanim do interesów jinëch personów, w tim téz rodzëcòw.

Pòstanowienié Sądu Nòwëższégò z dnia 2 czerwiñca 2021 rokù dóné w sprawie: II CSKP 21/81.

- 1) Stwòrzenié jedny definicje pòjãcò „dobro dziecka”:
 - a) nie je mòzłëwé,
 - b) definicjò pòjãcò „dobro dziecka” wëchòdò z ùstawù,
 - c) je mòzłëwé.
- 2) Katalog ùprawniëniów wchòdajãcëch w òbrëmié pòjãcò „dobro dziecka” je katalogã:
 - a) zamkùtim (ni mòže nick do niego dodac),
 - b) òtemkùtim (wiedno mòže do niego dodac nowé ùprawniënia),
 - c) w pòlsczim prawie nie wëstãpuje taczé pòjãcë.
- 3) W òbrëmim pòjãcò „dobro dziecka” mòže wëapartnic dwie rówiznë:
 - a) gòspòdarczã i fizycznã,
 - b) òsobistã i majãtkowã,
 - c) majãtkowã i fizycznã.
- 4) Do pòszònowaniò i ùwzglãdniwaniò dobra dziecka zòbòwiãzóné sã:
 - a) leno sądë rozrzesziwajãcë jich sprawë,
 - b) leno ti, na jaczych ùstów wkùtdò taczì òbrzëszk,
 - c) wszëtccë, w tim òsoblëwie òrganë administracje, sądë i òrganizacje.
- 5) W przëtròfkù kòlizje interesów dziecka i jiny òsobë:
 - a) interes dziecka mdze ùprzëwilejowóny;
 - b) interes dziecka mdze traktowóny jistno jak interes jinëch personów;
 - c) interes dziecka mdze traktowóny jakno mni wòzny.

Òdpòwiescë: 1 - A, 2 - B, 3 - B, 4 - C, 5 - A.



3. Na spŏdlim włŏсны wiedzĚ i wiadłŏw nalazłĚch w sĚcĚ, wĚfŭluj krzżiwkĚ.

F								
								A
M								
		I						
							L	
							I	
				Ń				

- 1) ŹĚnĚba, jinaczi małżĚnscy zwiĚzĚk to łĚczĚba midżĚ białĚkĚ a cħłŏpĚ, jakŃ nalŃżŃ prawĚnĚ ŃchronĚ Ńd paĚstwa.
 - 2) PrawĚnŃ i rodzynnŃ łĚczĚba midżĚ dwŭma Ńsobama, cħtĚrne pŃchŃdajĚ Ńd se wzŃjĚno abŃ tĚż majĚ pŃspŃlnĚgŃ przŃdka.
 - 3) MidżĚ ŹĚniałĚima wĚstĚpŭjĚ trżĚ łĚczĚbĚ: dĚchŃwŃ, fizycznŃ i (jinaczi zwŃnŃ gŃspŃdarczĚ).
 - 4) DostarczĚwanie strzŃdkŃw ŃtrzymaniŃ Ńprawniony ŃsobĚ (nŃczĚscy dżĚckŃ) przez zŃbŃwĚzŃonĚ ŃsobĚ (nŃczĚscy jedno z rodzĚcŃw).
 - 5) PrawĚnŃ fŃrma dżĚłowi i Ńgranczony czasowŃ pieczĚ nad ŃkreslonĚ ŃsobĚ abŃ ji majĚtkĚ, ŃstanŃwiŃnŃ bez ŃpiekŃnĚczy sĚd.
 - 6) PrawĚnŃ ŃznaniĚ za włŃsnĚ dżĚckŃ cĚzĚ z biologicznĚgŃ pŃnktu widzeniŃ ŃsobĚ.
 - 7) Cħtos nama blisczi, krewny z nama.
- ŃdpŃwiescĚ: 1 – fŃrmalnŃ, 2 – krewnota, 3 – majĚtkŃwŃ, 4 – alimentĚ, 5 – kŃratela, 6 – przĚbraniĚ, 7 – swŃjŃk.

4. ZgŃdno z art. 572 Ń 1 KŃdeksu pŃstĚpŃwaniŃ cywilnĚgŃ, kŃzdi, kŃmŭ znŃnĚ je zdarzeniĚ ŃzasadĚniĚwacĚ wszĚczĚcĚ pŃstĚpŃwaniŃ z ŃrĚdu, je ŃbŃwĚzŃony dac Ń tim wiadĚ ŃpiekŃnĚczĚmŭ sĚdowi. MajĚcĚ na wglĚdze pŃwszechny ŃbŃwĚzŃk zawiadomieniŃ sĚdu o zagrożĚnim dobra dżĚcka, na spŃdlim wzoru, przĚrĚchtuj wniosk Ń wglĚd w stojĚnĚ dżĚcka.

Mateŭsz Klebba (KlebbŃw Matis)

sztudĚra prawa WĚzsi SzĚkŃłĚ AdministracĚ i Biznesu miona Eŭgeniusza KwiatkŃwscżĚgŃ w GdĚni, przĚnŃleŹnik RadżĚznĚ KaszĚbscżĚgŃ JĚzĚka, wespŃłĚaŃŃca KarnĚ KaszĚbsczi MłŃdżĚznĚ „NowŃ TatĚczĚna”. TłŃmacz i aŭtor m.jin. łĚcyĚnskŃ-pŃłskŃ-kaszĚbscżĚgŃ słŃwarza grżĚbizĚnĚ. ZajĚmŃ sĚ promŃcĚjĚ i ŃczĚłĚm ŃbrobĚniĚm tĚmizĚnĚ prawŃw KaszĚbŃw. WespŃtrŃbi z prawnym karnĚ N3.Legal.

WejrowŃ, dnia 3 strĚmiannĚka 2024 roku

ZawiadomĚwajĚcy:
(tuwŃ wpiszĚ swŃje pŃdŃwczĚi)

ŃczĚstnicĚ pŃstĚpŃwaniŃ:
(tuwŃ wpiszĚ miona i nŃzwĚska, a tĚż adres rodzĚcŃw dżĚcka)

SĚd Rejonowi w
WĚdżĚł Rodzynny i NielatĚch
(adres sĚdu)

WNIOSK Ń WGLĚD W STOJĚNĚ DŻĚCKA

DżĚwajĚcĚ na spŃdlim art. 572 Ń 1 k.p.c. wnŃszŃm Ń wszĚczĚcĚ bez SĚd z ŃrĚdu i dokŃnaniĚ wglĚdu z stojĚnĚ dżĚcka - (tuwŃ wpiszĚ miona i nŃzwĚskŃ, adres) i wĚdaniĚ pasownĚch ŃpiekŃnĚczĚch zarzĚdzeniŃw.

ŃZASADNIĚNIĚ

TuwŃ mŭszi ŃpĚsac *niebezpieĚk*, *jaczi jesmĚ zmerkelĚ w ŃdniesĚnim do dżĚcka* (np. przemŃc, felĚnczi ŃpieczĚ, alkŃhŃlizm rodzĚcŃw itd.) i *jaczi sprawĚł, Źe delĚ jesmĚ sĚ na napisaniĚ wniosku do sĚdu*.

WŃrt tĚż wskazac pŃdŃwczĚ *łĚdzy*, *jaczi majĚ wiedzĚ w ti sprawie* (np. sĚsadzĚ, rodzĚzna itd.). *Taczi wniosk mŃże tĚż złŃżĚc anonimŃwŃ, le wŃrt je pamiĚtac Ń ŃdpŃwiedzalnŃscĚ za słŃwŃ. Lepi reagŃwac, jak bĚc sztĚł.*

Do wniosku mŃże dołĚczĚc dokŭmentĚ np. ŃdjmĚczi.

Temŭ tĚż prosżĚ SĚd Ń wĚdaniĚ pasownĚch zarzĚdzeniŃw w cĚłu zabezĚpieczeniŃ dobra dżĚcka.

.....
pŃdpis

5. Na spŃdlim włŏсны wiedzĚ i pŃdŃwŃkŃw nalazłĚch w zdrŃdŃłach wĚbierzĚ „JO” abŃ „NIĚ”.

PITANIĚ	JO	NIĚ
PŃ rozdĚnkŭ prawĚnŃ łĚczĚba zwŃnŃ pŃwĚnŃwactwĚ dali warŃ.		
W pŃłsczim prawie rodzynnym wĚrŃŃniwŃmĚ fŭł przĚbraniĚ dżĚcka i dżĚłowĚ przĚbraniĚ dżĚcka.		
ZgŃdno z pŃłsczim prawĚm rodzynnym spŃdłowĚ fŃrmĚ majĚtkŃwĚgŃ Ństroju midżĚ ŹĚniałĚima nie je majĚtkŃwŃ pŃspŃlnŃta.		
KŃdeks rodzynny i ŃpiekŃnĚczy przewĚdĚje mŃŹłĚwŃtĚ ŃniewaŹnĚniŃ ŹĚnĚbĚ.		
ZgŃdno z normama pŃłscżĚgŃw prawa rodzynnĚgŃ białĚka niŹi 18. roku ŹĚcĚgŃ mŃże, za zgŃdĚ sĚdu, wzĚc ŹĚĚnk.		

ŃdpŃwiescĚ: JO, JO, NIĚ, JO, JO.